

Vadim Țurcan:

Entitățile contractante, care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale, vor deveni mai transparente prin publicarea obligatorie a anunțurilor cu privire la procedurile de achiziție publică.

pag. 3

Cadrul legal privind transpunerea Acordului de Asociere în noiembrie 2019

pag. 6

Evenimente desfășurate în perioada 1-10 noiembrie 2019 în relația Republica Moldova-UE

pag. 8

În așteptarea transparenței în sectorul serviciilor de utilități publice

Republica Moldova și-a asumat angajamentul să transpună Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale.

Directiva 2014/25/UE abordează necesitatea de a garanta deschiderea pieței, precum și un echilibru just în aplicarea achizițiilor în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale. Sunt importante normele privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale, deoarece autoritățile vor putea supraveghea comportamentul acestor entități. Este importantă în vederea garantării concurenței achizițiilor efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale.

Directiva 2014/25/UE nu a fost încă transpusă în Republica Moldova, iar sectoarele menționate sunt exceptate de la Legea nr. 131/2015, creându-se un vid legislativ care presupune mai multe dificultăți și neclarități. Până la modificarea și completarea cadrului legal, titularii de licență din sectoarele electroenergetic, termoeenergetic, gazelor naturale și operatorii, care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, se conduc după Regulamentul aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr.24/2017 din 26.01.2017, dar și de propriile regulamente interne și Legea nr. 246 din 23.11.2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală.

Conform Acordului de Asociere (Capitolul 8, Anexa XXIX-E), Republica Moldova trebuie să transpună Directiva 2014/25/UE în patru ani de la intrarea în vigoare a Acordului (iulie 2020). Acordul de Asociere UE-RM a intrat în vigoare la 1 iulie 2016, după aplicarea provizorie din septembrie 2014. Menționăm că Republica Moldova a aderat la 24 iunie 2016 la Acordul privind achizițiile publice al Organizației Mondiale a Comerțului (Legea Nr. 125 din 02.06.2016 pentru aderarea Republicii Moldova la Acordul privind achizițiile publice și la Acordul privind achizițiile publice modificat prin Protocolul de modificare a acestuia).

Astfel, dacă în cazul Acordului de Asociere mai avem șapte luni pentru a implementa Directiva 2014/25/UE, în fața Organizației Mondiale a Comerțului, Republica Moldova are restanțe în ceea ce privește implementarea Anexei 3 la Acordul privind achizițiile publice. Termenul este depășit și dacă ne ghidăm și după termenul de implementare din Strategia de dezvoltare a sistemului de achiziții publice pentru anii 2016-2020 și de Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia pentru anii 2016 – 2018, în care se menționa că *armonizarea legislației cu elementele de bază ale directivelor 2014/25/UE și 92/13/CEE (modificată prin directiva 2007/66/CE) trebuia să se înfăptuiască în trimestrul II al anului 2018.*

Alinierea cadrului legal în domeniul achizițiilor publice la directivele Uniunii Europene este menționat și în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2019-2020, aprobat prin HG nr.420/2019, în

care se menționează că până în noiembrie 2019 va fi elaborat proiectului de lege privind atribuirea contractelor în sectorul de utilități (conform Art. 273 din AA).

Ținând cont de importanța transpunerii acestei directive, Ministerul Finanțelor de comun cu experții SIGMA au organizat în august 2019 o ședință de lucru referitor la proiectul de Lege privind achizițiile în sectorul de utilități. La 31 octombrie 2019 Ministerul Finanțelor a organizat consultări publice pe proiectul de Lege privind achizițiile în sectorul energetic, al apei, al transporturilor și al serviciilor poștale. Proiectul se va aplica la activitățile ce țin de punerea la dispoziție sau exploatarea rețelelor fixe destinate furnizării de servicii publice în domeniul producerii, transportului sau distribuției de gaze sau energie termică, apă potabilă și energie electrică. Documentul va reglementa și achizițiile ce țin de punerea la dispoziție sau exploatarea rețelelor destinate să furnizeze un servicii publice în domeniul transportului feroviar, prin sisteme automate, troleibuz, autobuz sau pe cablu.

Astfel, societatea civilă va veni cu recomandări constructive și punctate pe fiecare capitol și articole, dar și va urmări îndeplinirea acțiunilor incluse în planuri/angajamente naționale și internaționale deoarece urmărește eficientizarea utilizării banului public și promovarea transparenței și modernizarea sistemului de achiziții publice din Republica Moldova.

Carolina UNGUREANU

Vadim ȚURCAN:
expert în achiziții publice

Entitățile contractante, care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale, vor deveni mai transparente prin publicarea obligatorie a anunțurilor cu privire la procedurile de achiziție publică.

Care este domeniul de aplicare a Legii privind achizițiile în sectorul energetic, al apei, al transporturilor și al serviciilor poștale care trebuie să transpună Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 ?

În primul rând, sunt vizate entitățile contractante din Republica Moldova care desfășoară activități în domeniul energetic, al apei, al transporturilor și al serviciilor poștale. La pri-

ma vedere, domeniul de aplicare pare ambiguu, dar, dacă mergem pe exemple concrete, atunci domeniul de aplicare ar fi mai ușor de identificat. Pentru a înțelege mai bine domeniul de aplicare, ne vom oferi la următoarele exemple de entități contractante:

- Sectorul energetic (Grupul energetic Naturgy, Termoelectrica S.A. etc.)
- Sectorul apei (Apa Canal Chișinău, ÎM Regia „Apă – Canal - Bălți” etc.)

- Sectorul transportului (Î.M. Parcul Urban de Autobuze, Regia Transport Electric Chișinău, etc.)
- Servicii poștale (Î.S. „Poșta Moldovei”, Î.M. „MOLDEXPRESPOȘTA” S.R.L. etc.)

Observăm că sub incidența acestei legi vor cădea multe întreprinderi de stat, municipale ș.a. Prin urmare, acestea vor fi obligate să desfășoare achizițiile publice pentru bunuri, servicii și lucrări de la un anumit prag. Astfel, va crește nivelul de transparență a procurărilor efectuate de aceste întreprinderi. Totodată, operatorii economici locali vor obține posibilitatea de a furniza bunuri, presta servicii sau executa lucrări din contul procedurilor de achiziții desfășurate de aceste entități contractante.

Care au fost carențele sistemului național de achiziții în lipsa transpunerii Directivei 2014/25/UE?

Întreprinderile la care ne-am referit desfășoară la momentul dat procurări conform regulamentelor proprii. De cele mai multe ori, procurările sunt făcute fără licitații și sunt încheiate contracte directe, iar societatea civilă nu poate monitoriza eficiența achizițiilor, pentru că aceste informații nu sunt făcute publice.

Spre exemplu, Î.S. «Poșta Moldovei» a desfășurat până în iulie 2019 achiziții fără publicarea anunțurilor de procurare. Abia din iulie 2019, odată cu schimbarea managementului, această întreprindere a început să utilizeze voluntar sistemul electronic de achiziții SIA RSAP MTender. Acest fapt ne permite să observăm că s-au obținut economii și s-a mărit numărul de operatori economici participanți drept urmare a schimbării atitudinii de desfășurare a achizițiilor publice.

Totodată, am avut cazuri de rezonanță, ca în cazul procurării de autobuze pentru Î.M. Parcul Urban de Autobuze, care au fost desfășurate cu încălcări vădite ale principiilor de reglementare în domeniul achizițiilor publice. Referindu-ne la acest caz, menționăm că a fost depusă o contestație, care nu a fost examinată de către Agenția Națională de Soluționare a Contesta-

țiilor, deoarece în acel moment nu a fost elaborată și adoptată o Lege privind achizițiile în sectorul energetic, al apei, al transporturilor și al serviciilor poștale. Odată cu adoptarea acestei legi, operatorii economici vor avea posibilitatea să depună contestații pentru a-și proteja drepturile. Toate aceste măsuri vor contribui la liberalizarea pieței și apariția monitorizării proceselor de achiziții publice de societatea civilă.

Care sunt avantajele aduse de proiectul de Lege privind achizițiile în sectorul energetic, al apei, al transporturilor și al serviciilor poștale?

Primul avantaj este faptul că entitățile contractante, care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale, vor deveni mai transparente prin publicarea obligatorie a anunțurilor cu privire la procedurile de achiziție publică.

Al doilea avantaj constă în faptul că operatorii economici locali vor avea ocazia să-și mărească posibilitățile de ofertare. Spre exemplu, lucrările de reparație a întreprinderii Apă - Canal Chișinău vor putea fi executate nu doar de angajații acesteia, dar și de operatori economici privați. Astfel, are de câștigat atât entitatea contractantă, operatorul economic, dar și utilizatorul final, pentru că, în cazul dat, lucrările vor fi executate mai rapid și la un preț mai avantajos.

Al treilea avantaj ține de transpunerea directivelor europene. Acest fapt va contribui la atingerea obiectivelor stabilite în Acordul de Asociere în domeniul achizițiilor publice - procedurile să devină transparente, nediscriminatorii, competitive și deschise și astfel să contribuie la dezvoltarea economică și la o deschidere efectivă, reciprocă și treptată a piețelor de achiziții publice.

Ce îmbunătățiri ar putea fi aduse proiectului de Lege privind achizițiile în sectorul energetic, al apei, al transporturilor și al serviciilor poștale?

În primul rând, trebuie să fim foarte atenți la pragurile contractelor de achiziție. Proiectul de

lege prevede următoarele praguri mai multe praguri pentru achizițiile sectoriale, cu excepția celor specificate în capitolul III, a căror valoare estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, este egală cu sau mai mare decât următoarele praguri:

- a) pentru contractele de produse și de servicii, precum și pentru concursurile de soluții – 800 000 de lei;
- b) pentru contractele de lucrări – 2 000 000 de lei;
- c) pentru contractele de achiziții care au ca obiect servicii sociale și alte servicii specifice enumerate în anexa nr. 2 – 1 000 000 de lei.

Nu cred că aceste praguri sunt cele mai potrivite pentru procurările efectuate în Republica Moldova, deoarece cunoaștem că, în general, autoritățile contractante manifestă tendința de divizare a achizițiilor, iar în cazul dat pragurile sunt prea mari. Doar în urma analizei procurărilor efectuate de cele mai mari entități contractante am putea stabili praguri corecte și transparente.

În al doilea rând, ar putea fi elaborată o listă provizorie, cu caracter informativ, periodic actualizată, cu privire la autoritățile și entitățile contractante care cad sub incidența legii privind achizițiile în sectorul energetic, al apei, al transporturilor și al serviciilor poștale. Definirea și exemplificarea clară nu va permite eschivarea de la implementarea legii prin anumite argumentări juridice.

În al treilea rând, proiectul de lege nu face o referință concretă asupra transparenței care trebuie să fie asigurată pentru procedurile de achiziții publice. Găsim noțiuni vagi despre sistem electronic de procurări, modalitatea de depunere a ofertei ș.a. Aș recomanda să fie utilizată experiența Legii 131/15 cu privire la achiziții publice, unde este foarte bine explicat nivelul de transparență ce urmează a fi asigurat, utilizând sistemul electronic de achiziții SIA RSAP MTender.

Care este părerea actorilor din aceste domenii (sectorul energetic, al apei, al transporturilor și al serviciilor poștale) cu privire la noul proiect de lege?

În general, entitățile contractante au o abordare conservatoare în cazul dat. Această lege este salutăată de foarte puțini actori din acest domeniu. Pe de o parte, îi înțeleg, deoarece vor fi nevoiți să-și modifice strategiile, pentru că aceștia nu sunt autorități contractate simple (ex: APL, APC ș.a.), dar sunt întreprinderi ce activează într-un mediu concurențial, în care trebuie să fii foarte flexibil și operativ pentru obținerea profitului. Pe de altă parte, nu este clar ce impact va avea legea, în măsura în care avem, pe de o parte ANRE - ul, care reglementează procedurile de achiziții în astfel de cazuri, iar, pe de altă parte, sunt alte legi care se bat cap în cap cu acest proiect de lege cu privire la utilități.

Care ar trebui să fie acțiunile prioritare ale guvernării în vederea consolidării unui sistem eficient de achiziții publice și racordării acestuia la acquis-ul comunitar?

Dacă e să vorbim în general de sistemul de achiziții publice, acțiunile prioritare se referă la legea clasică de achiziții (Legea 131/15), care necesită a fi actualizată, inclusiv ajustarea legislației secundare la legea amendată. A trecut practic un an de zile de când nu s-au operat schimbările necesare și acest lucru constituie un teren de dispute și eventuale încălcări. O altă prioritate obligatorie constituie elaborarea sistemului de certificare a specialiștilor în achiziții publice. Deși legea prevede acest sistem de certificare, ba mai mult, stabilește că fiecare autoritate contractantă trebuie să angajeze un specialist în achiziții publice, deocamdată, nu avem niciun curs specializat în acest domeniu și nici o intenție clară despre ce urmează să se întreprindă pentru realizarea obiectivelor stabilite de cadrul legal.

A dialogat
Carolina UNGUREANU

Cadrul legal privind transpunerea Acordului de Asociere în noiembrie 2019

A) HOTĂRÂRI ALE GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

- 1) Hotărâre nr. 481 din 18 octombrie 2019 pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind cerințele față de plasarea în carantină a animalelor de acvacultură, Monitorul Oficial nr. 320-325 din 1 noiembrie 2019

Transpune Decizia Comisiei nr. 2008/946/CE din 12 decembrie 2008 de punere în aplicare a Directivei 2006/88/CE a Consiliului în ceea ce privește cerințele referitoare la plasarea în carantină a animalelor de acvacultură (text cu relevanță pentru SEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 337 din 16 decembrie 2008.

- 2) Hotărâre cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1297/2016 pentru aprobarea unor norme sanitar-veterinare privind sănătatea animală la importul materialului reproductiv, Monitorul Oficial nr. 320-325 din 1 noiembrie 2019

Transpune Directiva 92/65/CEE a Consiliului din 13 iulie 1992 de definire a cerințelor de sănătate animală care reglementează schimburile și importurile în Comunitate de animale, material seminal, ovule și embrioni care nu se supun, în ceea ce privește cerințele de sănătate animală, reglementărilor comunitare speciale prevăzute la punctul I din anexa A la Directiva 90/425/CEE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 268 din 14 septembrie 1992, astfel cum a fost modificată ultima oară prin Decizia de punere în aplicare (UE) 2017/2174 a Comisiei din 20 noiembrie 2017.

- 3) Hotărâre nr. 483 din 18 octombrie 2019 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la formarea și atestarea specialiștilor în domeniul tehnicii frigului care conține hidroclorofluorocarburi și gaze fluorurate cu efect de seră, Monitorul Oficial nr. 320-325 din 1 noiembrie 2019

Transpune art. 2 pct. 5, 7, 11, 14, 20 și 21, art. 4 alin. (1) tezele I și II, art. 8 alin. (1) lit. a), art. 10 și art. 25 alin. (1) din Regulamentul (UE) nr. 517/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 aprilie 2014 privind gazele fluorurate cu efect de seră și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 842/2006 (text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 150 din 20 mai 2014, precum și art. 1-4, 7, 8 și 10 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/2067 al Comisiei din 17 noiembrie 2015 de stabilire, în temeiul Regulamentului (UE) nr. 517/2014 al Parlamentului European și al Consiliului, a cerințelor minime și a condițiilor pentru recunoașterea reciprocă în scopul certificării persoanelor fizice în ceea ce privește echipamentele staționare de refrigerare, de climatizare și pompele de căldură, precum și unitățile de refrigerare ale camioanelor și remorcilor frigorifice care conțin gaze fluorurate cu efect de seră și în scopul certificării întreprinderilor în ceea ce privește echipamentele staționare de refrigerare, de climatizare și pompele de căldură care conțin gaze fluorurate cu efect de seră (text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 301 din 18 noiembrie 2015.

- 4) Hotărâre nr. 468 din 9 octombrie 2019 pentru aprobarea Regulamentului privind stabilirea cerințelor și procedurilor administrative de certificare pentru navigabilitate și mediu a aeronavelor și a produselor, pieselor și echipamentelor aferente, precum și certificarea organizațiilor de proiectare și producție, Monitorul Oficial nr. 329-336 din 8 noiembrie

Transpune Regulamentul (UE) nr. 748/2012 al Comisiei din 3 august 2012 de stabilire a normelor de punere în aplicare privind certificarea pentru navigabilitate și mediu a aeronavelor și a produselor, pieselor și echipamentelor aferente, precum și certificarea organizațiilor de proiectare și producție (Text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al UE, L 224/1, din 21 august 2012, astfel cum a fost modificat ultima oară prin Regulamentul (UE) 2016/216 al Comisiei din 5 ianuarie 2016.

Evenimente desfășurate în perioada 1-10 noiembrie 2019 în relația Republica Moldova-UE

1 noiembrie

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a organizat primul atelier de informare privind aplicarea Evaluării Strategice de Mediu (ESM). La eveniment au participat reprezentanți ai Delegației UE în Republica Moldova, CEE ONU, ai ministerelor de resort, organizațiilor de mediu, precum și membri ai asociațiilor obștești.

Obiectivul de baza al atelierului a fost de a promova aplicarea ESM în țara noastră, în conformitate cu cerințele Protocolului CEE ONU privind ESM, Directivei UE și legislației naționale, dar și de a informa autoritățile naționale despre beneficiile, rolurile relevante și responsabilitățile în procesul de implementare a procedurilor ESM la nivel național.

4 noiembrie

La Chișinău s-a desfășurat cea de-a V-a ședință a Comitetului Coordonator al Dialogului Național privind Politica în domeniul gestionării integrate a resurselor de apă. La ședință au fost prezentate și analizate realizările în cadrul dialogului pe parcursul a zece ani de parteneriat Estic al UE, precum și stabilirea următorilor pași necesari pentru îmbunătățirea accesului și calității la serviciile de asigurare cu apă pentru cetățenii moldoveni, printr-o gestionare mai bună a resurselor de apă.

Principalele subiecte abordate în cadrul evenimentului au vizat reforma instituțiilor de mediu subordonate Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, actualizarea actelor normative, inclusiv despre perspectivele și provocările din domeniu.

De asemenea, participanții au discutat progresele recente în crearea cadastrului de apă de stat, proiectul Planului de acțiune la jumătatea perioadei pentru strategia de aprovizionare cu apă și canalizare, progresul în revizuirea Programului național pentru implementarea Protocolului privind apa și sănătatea.

5-6 noiembrie

Direcțiile de dezvoltare ale Parteneriatului Estic (PaE) a constituit subiectul principal al Conferinței ministeriale organizate la Stockholm cu prilejul celei de-a zecea aniversări a acestui proiect de Ministerul Afacerilor Externe al Suediei. Republica Moldova susține elaborarea unei poziții comune cu privire la viitorul Parteneriatului Estic, împreună cu Ucraina și Georgia. Potrivit șefului diplomației moldovenești, este important să fie identificate mai multe elemente-cheie care unesc cele trei țări asociate, în special în domeniul integrării economice și sectoriale. Sfera energetică, piața digitală și

transporturile sunt sectoarele-cheie în care urmează să fie aprofundată cooperarea cu UE a menționat. Toți participanții la dezbateri au subliniat faptul că Parteneriatul Estic trebuie să contribuie, în continuare, la apropierea vecinilor estici de Uniunea Europeană prin dialog politic și prin legături economice și interumane consolidate. Poziția comună cu privire la viitorul PaE urmează a fi definită până la luna decembrie a.c.

7 noiembrie

Au fost recepționate două tranșe din suportul bugetar în cadrul asistenței bugetare oferite Republicii Moldova, în valoare totală de 25 milioane de euro. Banii vor fi utilizați pentru realizarea unor reforme-cheie demarate de Guvern în domeniul poliției, luptei împotriva corupției și spălării banilor, agriculturii și dezvoltării rurale.

Datorită sprijinului UE, poliția moldovenească a reușit să continue modernizarea și profesionalizarea structurilor sale. De asemenea, a sporit competitivitatea sectorului agroalimentar prin investiții în agricultură, crearea grupurilor de producători agricoli și acordarea ajutorului necesar unităților agroalimentare în comerțul cu UE. Finanțarea din partea UE a contribuit, de asemenea, la alinierea la standardele de calitate internaționale și ale UE privind siguranța alimentelor. Programul UE a sprijinit și inițiativele de dezvoltare rurală.

8 noiembrie

Republica Moldova a recepționat prima tranșă de asistență macrofinanciară în valoare de 30 de milioane de euro din partea Uniunii Europene. Tranșa constituie un grant în valoare de 10 milioane de euro, care va fi direcționat la finanțarea deficitului bugetar și 20 de milioane de euro sub formă de împrumuturi. Asistența macrofinanciară reprezintă o operațiune de finanțare în valoare de până la 100 milioane euro, dintre care 60 milioane euro vor fi acordate sub formă de împrumut și 40 milioane euro sub formă de grant.

IDIS "Viitorul" reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor în Republica Moldova

Acest buletin informativ apare în cadrul proiectului „Fact Checking of the Association Agreement Implementation” susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos

Kingdom of the Netherlands